

การพัฒนาแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน
การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 : PRIPOAS Model

The Development of a Management Model for the Learning Center based on
the Philosophy of Sufficiency Economy in Education to Enhance the Institutional
Quality of Chumchonwat Sridongyen School, Chiang Mai Primary Educational
Service Area Office 3 : PRIPOAS Model

อนัน เมืองบัวผัน^{1*}

Anan Muangbuaphan¹

(วันที่รับบทความ: 22 มกราคม 2569, วันที่แก้ไขบทความ: 25 มีนาคม 2569, วันที่ตอบรับ: 25 มีนาคม 2569)

บทคัดย่อ

บทความการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหาร 2) สร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ 3) ทดลองใช้รูปแบบ 4) ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 เป็นการวิจัยและพัฒนาดำเนินการวิจัยโดยการสังเคราะห์เอกสาร การสอบถาม การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการจัดสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ 2) หลักการ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการบริหาร 5) ผลลัพธ์ 6) แนวทางการประเมินและเงื่อนไขความสำเร็จ 2. ผลการสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 : ไพรโปอาสโมเดล (PRIPOAS Model) ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) Purpose วัตถุประสงค์ 2) Rationale หลักการ 3) Inputs ปัจจัยนำเข้า 4) Process กระบวนการบริหาร 5) Outcomes ผลลัพธ์ 6) Assessment แนวทางการประเมินและ Success Conditions เงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 : PRIPOAS Model มีผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.60$)

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 : PRIPOAS Model ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.56$)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ; ศูนย์การเรียนรู้; หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ; คุณภาพสถานศึกษา

¹ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

¹Director of Special Expertise, Chumchonwat Sridongyen School Affiliated with the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3

*dr.chaparun@gmail.com, sdly_school@hotmail.com Tel 098-9516297 , 093-1382933

ABSTRACT

The objective of this research were to: 1) study the components and management guidelines; 2) develop and validate the suitability of the model; 3) implement the model; and 4) evaluate the outcomes of the management model for the Learning Center based on the Philosophy of Sufficiency Economy in Education to enhance the institutional quality of Chumchonwat Sridongyen School, Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3. The research and development methodology included document synthesis, questionnaires, expert interviews, and best practice studies from exemplary schools. Quantitative data were analyzed using mean and standard deviation, while qualitative data were analyzed through content analysis. The model was validated by experts through focus group discussions. The research findings were as follows: 1. The components and management guidelines for the Learning Center consist of 6 elements: 1) Model Objectives, 2) Model Principles, 3) Inputs, 4) Management Processes, 5) Outputs, and 6) Evaluation Guidelines and Conditions for Success. 2. The results of creating and developing a learning center management model based on the Sufficiency Economy Philosophy in Education to improve the quality of educational institutions at Chumchonwat Sridongyen School, Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3: The PRIPOAS Model, consisting of 6 components: 1) Purpose, 2) Rationale, 3) Inputs, 4) Process, 5) Outcomes, and 6) Assessment and Success Conditions, showed that it was highly appropriate, feasible, and beneficial. 3. The results of the pilot test of the PRIPOAS Model, a learning center management model based on the Sufficiency Economy Philosophy in Education, to improve the quality of educational institutions at Chumchonwat Sridongyen School, Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, showed an overall evaluation result at the highest level ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.60$). 4. The overall evaluation of the use of the PRIPOAS Model (a learning center management model based on the Sufficiency Economy Philosophy in education) to improve the quality of educational institutions at Chumchonwat Sridongyen School, Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 3, was at the highest level ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.56$).

Keywords: Model Development; Learning Center; Philosophy of Sufficiency Economy; Institutional Quality

บทนำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาแนวปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 40 ปี เพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอเหมาะพอควรต่อผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้

จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้สำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้ง ด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) มุ่งเน้น "พลิกโฉมประเทศไทย" ให้ก้าวสู่การเป็น "สังคม" ที่เติบโตอย่างยั่งยืน โดยมี 13 หมุดหมายหลักเพื่อขับเคลื่อนซึ่งวางกรอบแนวคิดบนพื้นฐานสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, แนวคิด Resilience, เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) และโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio-Circular-Green Economy) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริสมาไว้ในมาตราที่ 75 รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อม กันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืนสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. 2566)

ในด้านการศึกษาระบบการศึกษาได้เริ่มต้นขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา โดยได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างต่อเนื่องโดยกำหนดระดับของสถานศึกษาที่มีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและการเรียนการสอน มีการกำหนดให้มีศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา (ศร) เป็นการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียงที่มีความประสงค์จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีศักยภาพที่จะเป็นพี่เลี้ยงขยายผลไปสู่สถานศึกษาอื่นๆ ในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่สถานศึกษาด้วยการเป็นสถานที่ศึกษา ดูงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีบุคลากรที่สามารถเป็นวิทยากร ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนแกนนำ เป็นพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ที่สนใจได้ (ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 2563)

โรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ตั้งอยู่ในอำเภอยะปริงการ จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในชุมชนชนบทนักเรียนส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าไทยใหญ่ การประกอบอาชีพของคนในชุมชนได้แก่รับจ้าง ค้าขายและทำสวนผลไม้ผู้ปกครองมีฐานะยากจนต้องรับภาระเลี้ยงดูบุตรและลูกหลานหลายคน ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนรอบโรงเรียนและปัจจัยด้านความเจริญและทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระขาดการกรองพิจารณาในการรับข้อมูลเกิดการรับค่านิยมที่ผิด ๆ การเรียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเสี่ยงต่อการถูกหลอกลวงโดยกลุ่มวิชาชีพและเกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย โรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเหล่านี้จึงได้หาแนวทางการแก้ปัญหาโดยร่วมกับผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนได้ข้อสรุปร่วมกันว่าต้องน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมาปรับใช้ซึ่งจะเป็นแนวทางที่สามารถแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ดังนั้นโรงเรียนจึงน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษามีการพัฒนาครูและบุคลากรนักเรียน

คณะกรรมการสถานศึกษาผู้ให้การสอดแทรกสู่การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้นเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง (โรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น, 2566)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการภายใต้ชื่อ "PRIPOAS Model" ซึ่งเป็นการสังเคราะห์แนวคิดจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย และบริบทเชิงพื้นที่ เพื่อสร้างนวัตกรรมการบริหารที่ครอบคลุมทั้งมิติด้านบุคลากร สภาพแวดล้อม และเครือข่ายความร่วมมือ ผลการศึกษานี้ไม่เพียงแต่จะช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็นให้มีความยั่งยืนเท่านั้น แต่ยังเป็นต้นแบบ (Model) ในการพัฒนาสถานศึกษาอื่น ๆ สู่ความเป็นเลิศตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีมาตรฐานในระดับสากล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
4. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development (R&D)) เรื่องนี้ดำเนินการวิจัย 4 ระยะตามรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาโดยการ

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้วยการวิเคราะห์เอกสาร

1.2 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1.3 การศึกษาแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ

1.4 สรุปผลการศึกษาค้นคว้าประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย

2.1 การยกร่างรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และจัดทำร่างรูปแบบ

2.2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหารสถานศึกษาหรือบริหารเขตพื้นที่การศึกษา และมีประสบการณ์ด้านการขับเคลื่อนงาน เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มาไม่น้อยกว่า 10 ปีโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อ ตรวจสอบความ เหมาะสมของรูปแบบลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างนำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจ ความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษาหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยพิจารณาหาค่า IOC และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.65 -1.00 ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มในวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา 10.30 -12.30 น. ผ่านระบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)โดยนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขตามฉันทามติ(Consensus)ของ ผู้ทรงคุณวุฒิ

2.3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารศูนย์การ เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชน วัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยผู้บริหารโรงเรียน โดยสอบถาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการรับรองเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้าน การศึกษาจำนวน 45 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ตรวจสอบความ

เหมาะสม ความตรงเชิงเนื้อหาและการใช้ภาษาโดยผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาค่า IOC และค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้และเหมาะสมกับการนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลผลการหาค่า IOC ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 -1.00 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บริการทางไปรษณีย์จากเป้าหมายการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 45 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 45 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกำหนดเกณฑ์การตัดสินพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51ขึ้นไป ถือว่าผ่านการประเมินข้อเสนอแนะอื่นๆ จากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

3.1 จัดทำแผนการทดลองใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

3.2 อบรมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจในการดำเนินการตามคู่มือรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

3.3 ทดลองใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการทดลองคือครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 คน ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ระยะที่ 4 ประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินคือครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 คน ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

ผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและแนวทางการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ 2) หลักการ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการบริหาร 5) ผลลัพธ์ 6) แนวทางการประเมินและเงื่อนไขความสำเร็จ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 : PRIPOAS Model ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) Purpose วัตถุประสงค์ 2) Rationale หลักการ 3) Inputs ปัจจัยนำเข้า 4) Process กระบวนการบริหาร 5) Outcomes

ผลลัพธ์ 6) Assessment แนวทางการประเมินและ Success Conditions เงื่อนไขความสำเร็จ พบว่า มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 : PRIPOAS Model มีผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.60$)

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 : PRIPOAS Model ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.56$)

อภิปรายผล

จากการนำรูปแบบการบริหาร PRIPOAS Model ไปใช้ในโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านองค์ประกอบและโครงสร้างการบริหาร ผลการศึกษาระบุว่าองค์ประกอบทั้ง 6 ส่วน (Purpose, Rationale, Inputs, Process, Outcomes, Assessment & Success Conditions) มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารศูนย์การเรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างที่ชัดเจนตั้งแต่การวางเป้าหมายไปจนถึงการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงระบบที่ สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2560) ได้ระบุถึงความสำคัญของปัจจัยป้อนเข้าและกระบวนการที่ต้องมีความสัมพันธ์กันเพื่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาพอเพียงที่ต้องปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านความเหมาะสมและคุณภาพของรูปแบบ PRIPOAS Model การที่รูปแบบได้รับคะแนนความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากนั้น เกิดจากการที่ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการบูรณาการหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเข้ากับกระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของปรัชญา พลพัฒน์นันท์ (2563) ที่เน้นว่าการขับเคลื่อนในสถานศึกษาต้องเริ่มต้นที่ตัวบุคลากรและการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ การที่รูปแบบเน้นความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกยังสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินศูนย์การเรียนรู้ ของ กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ที่มุ่งเน้นการขยายผลสู่สังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า PRIPOAS Model มีลักษณะเป็น "นวัตกรรมการบริหาร" ที่ไม่ได้เน้นเพียงการพัฒนาภายใน แต่ยังทำหน้าที่เป็นต้นแบบหรือพี่เลี้ยงให้แก่สถานศึกษาอื่นได้ตามที่ ศาลินา บุญเกื้อ และนันทกาญจน์ ชินประพัทธ์ (2557) ได้นำเสนอไว้

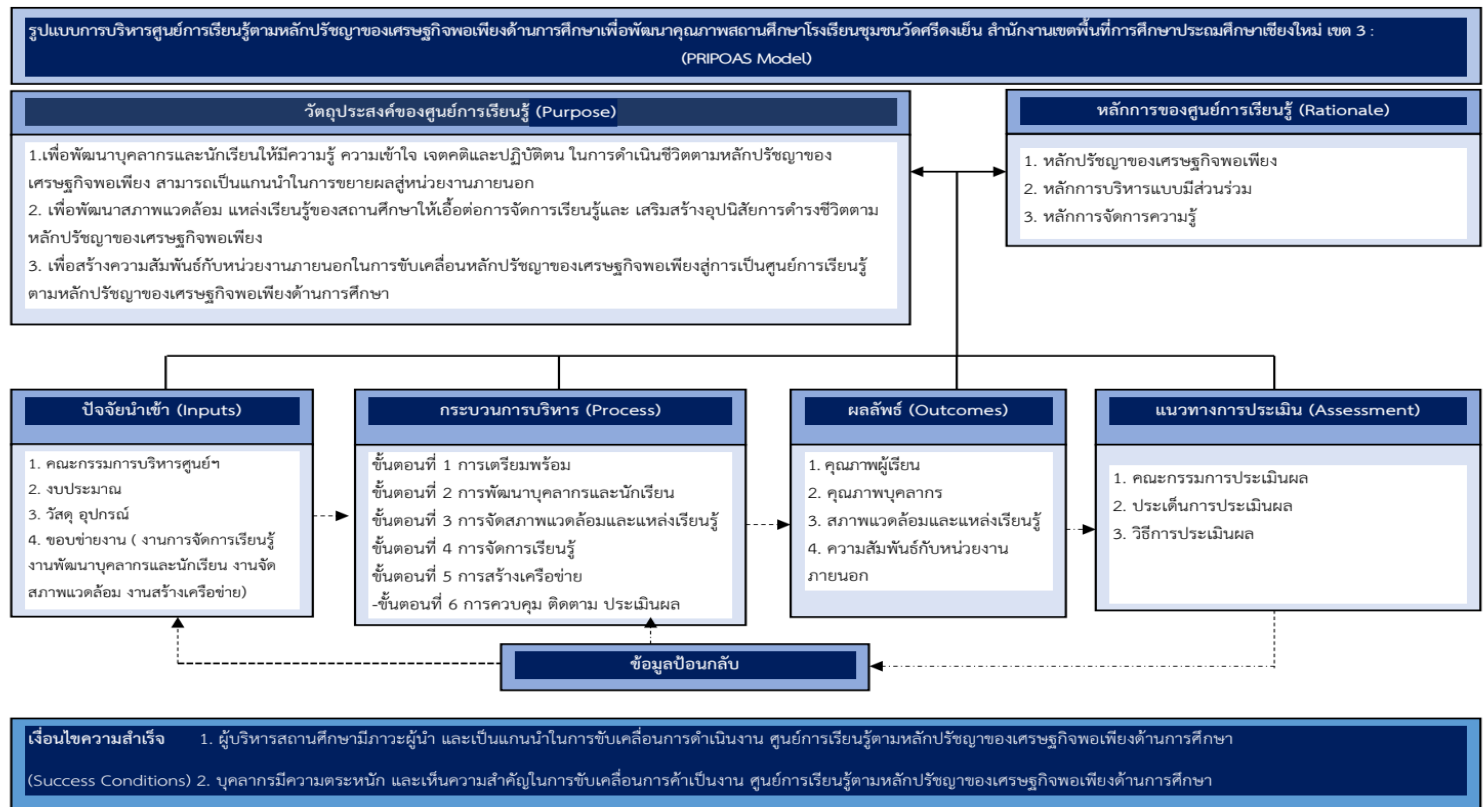
3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 : PRIPOAS Model มีผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.60$) ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากองค์ประกอบและกระบวนการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในครั้งนี้ มีขั้นตอนการ พัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหาร มีการสังเคราะห์ เอกสารและแนวคิดทฤษฎี หลักการ รูปแบบและการพัฒนารูปแบบการบริหาร รูปแบบการบริหาร รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน มีการนำรูปแบบและเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญและสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณา

รูปแบบการบริหารก่อนนำไปใช้ เป็นไปตามขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบนของบรรจง เจริญสุข (2552) ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการพัฒนากออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาและหลักธรรมาภิบาล สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักธรรมาภิบาล โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเทคนิคเดลฟายและระยะ ที่ 3 ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้แบบสอบถาม ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาใช้ในขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการบริหารในครั้งนี้ จึงส่งผลให้รูปแบบการบริหารที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ นอกจากนี้ กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ PRIPOAS Model (Purpose, Rationale. Inputs, Process, Outcomes, Assessment, Success Condition) เป็นแนวคิดที่เน้นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ การบริหารจัดการ ห้องเรียนเชิงบวก การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการ มีการวัดผลประสงคของศูนย์การเรียนรู้ (Purpose) หลักการของศูนย์การเรียนรู้ (Rationale) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการบริหาร (Process) ผลลัพธ์ (Outcomes) แนวทางการประเมิน (Assessment) เงื่อนไขความสำเร็จ (Success Conditions) มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและใช้เพื่อมุ่งปรับปรุงการเรียนการสอน

4. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 : PRIPOAS Model ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.58$, $\sigma = 0.56$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ สังข์วิเศษ (2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนปาล์มกษัตริย์วิทยานิคม จังหวัดอ่างทอง พบว่าผลการประเมินการใช้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนปาล์มกษัตริย์วิทยานิคม จังหวัดอ่างทอง 1) ผลการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนปาล์มกษัตริย์วิทยานิคม จังหวัดอ่างทอง โดยรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินประสิทธิผลการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนปาล์มกษัตริย์วิทยานิคม จังหวัดอ่างทอง พบว่า ผลการประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย สามารถนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ของการพัฒนารูปแบบการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3: PRIPOAS Model โดยมีความแตกต่างจากการบริหารศูนย์การเรียนรู้ทั่วไปโดยอาศัยแนวคิดหลักการบริหารเชิงระบบในการสร้างความยั่งยืนของการเป็นศูนย์การเรียนรู้รวมถึงการพัฒนาสถานศึกษาอื่นให้มีความสามารถในการพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น มีรูปแบบการดำเนินงาน ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ (Practical Recommendations)

1. การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร (P-Purpose & R-Rationale): ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้ง (Mindset) เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคลากรทุกคน โดยเน้นให้เห็นว่าไม่ใช่เพียงแค่การทำเกษตรกรรม แต่คือกระบวนการคิดและตัดสินใจ เพื่อให้เกิดความตระหนักและร่วมขับเคลื่อนโมเดลอย่างเต็มใจ

2. การบริหารจัดการทรัพยากรแบบบูรณาการ (I-Inputs): สถานศึกษาควรสำรวจและนำวัตถุดิบหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตพื้นที่เชียงใหม่ เขต 3 มาใช้ในการพัฒนาฐานการเรียนรู้ เพื่อลดภาระงบประมาณและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างยั่งยืน

3. กระบวนการบริหารที่เน้นความต่อเนื่อง (P-Process): ควรนำขั้นตอนการสร้างเครือข่ายและการขยายความรู้ (ขั้นตอนที่ 5 ของกระบวนการ) มาเป็นกลยุทธ์หลักในการพัฒนาโรงเรียนพี่เลี้ยง (Mentoring System) เพื่อยกระดับโรงเรียนใกล้เคียงให้ผ่านเกณฑ์สถานศึกษาพอเพียงและมุ่งสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ต่อไป

4. การนิเทศติดตามเชิงรุก (A-Assessment & S-Success Conditions): ควรใช้รูปแบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตรและการสะท้อนคิด (Reflection) เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน มากกว่าการตรวจสอบเพื่อการตัดสินผล เพื่อให้ครูรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จและพร้อมพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงบวก

5. การสร้างทีมงานให้ร่วมเป็นเครือข่ายพัฒนาโรงเรียนพี่เลี้ยงเพื่อยกระดับโรงเรียนใกล้เคียงให้ผ่านเกณฑ์สถานศึกษาพอเพียงและมุ่งสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี (Best practice) ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต (Recommendations for Future Research)

1. การศึกษาความยั่งยืน: ควรมีการวิจัยติดตามผล (Follow-up Study) ในระยะยาว 3-5 ปี เกี่ยวกับอุปนิสัยพอเพียงของนักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนที่ใช้ PRIPOAS Model ว่ายังคงมีพฤติกรรมตามหลักปรัชญาฯ เมื่อเข้าสู่สังคมภายนอกหรือไม่
2. การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล: ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบคลังความรู้ดิจิทัล (Digital Knowledge Management) สำหรับศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงและขยายผลสู่โรงเรียนที่อยู่ห่างไกลผ่านระบบออนไลน์
3. การศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบ: ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพของ PRIPOAS Model กับรูปแบบการบริหารในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่สูง หรือโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อปรับปรุงรูปแบบให้มีความยืดหยุ่นและเป็นสากลมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ รัตนยิ่ง. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงสู่การเป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาเพื่อเสริมสร้างอุปนิสัยอยู่อย่างพอเพียงของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 4 (ธนวิถี) จังหวัดยะลา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). แนวทางการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ภูติศ พัดพิน. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2563). การขับเคลื่อนเครือข่ายสถานศึกษาพอเพียง. <http://www.sufficiencyeconomy.org/eduplan/>
- โรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น. (2566). รายงานการประเมินตนเองโรงเรียนชุมชนวัดศรีดงเย็น สพท.เชียงใหม่ เขต 3 ปี 2566.
- สุธรรม ธรรมพัฒนานนท์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารศึกษาศาสตร์, 28(1), 140-153.
- สุเทพ สังข์วิเศษ. (2563). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนป่าโมกข์วิทยาคม จังหวัดอ่างทอง. โรงเรียนป่าโมกข์วิทยาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ชีวิตพอเพียง. ดอกเบี้ย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ศาสตร์ของพระราชฯ ผู้นำโลกในการพัฒนาอย่างยั่งยืน: รวมกฎหมายสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร. อมรินทร์ คอร์เปอเรชั่นส์.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (แก้ไขเพิ่มเติมพุทธศักราช 2564). แอคทีฟ พรินส์.

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานয়กรัฐมนตรี. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*.
- บรรจง เจริญสุข. (2552). *การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเขตจังหวัดภาคใต้ตอนบน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- ปรัชญา พลพัฒน์นันท์. (2563). *จัดการพอเพียง*. <http://www.manager.co.th>
- ศาลินา บุญเกื้อ และ นันทกาญจน์ ชินประหัชฐ์. (2557). *บทสรุปรายงานวิจัยการถอดบทเรียนและวิเคราะห์อัตลักษณ์ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา*. ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.
- White, A. T. (1982). Why community participation? A discussion of the arguments. In *Community participation: Current issues and lessons learned*. United Nations Children's Fund.